

Oglast, pripozlana itd.
čakaju i rađaju se na temelju
činog ceničnika ili po dogovoru.

Nevi za predbrojbu, oglase itd.
sala se na raspisnicom ili polob-
icom post Štedionice u Betu
za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe važa redno oz-
načiti ime, prezime i najbliže
potku predbrojnika.

Ukliš na vreme ne primi-
teka to javi odpravotven u
otvorenim pištim, za koji se
če plaća poština, ako se iz-
vana napravi „Reklamacija“.

Dekovnog računa br. 247-249.

Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

„Puzavcem“ Odgovor mirziteljem i progoniteljem glagoljice.

(Nastavak)

Iz napomenutog popisa župa, jasno proizlazi, da su u zagrebačkoj biskupiji bila dva jednakopravna bogoslužna jezika t. j. latinski i slovenski. Zašto je u zagrebačkoj biskupiji pri koncu XVIII. veka propala sasvim glagoljica, tomu ima više uzroka. Zagrebačka je biskupija tad spadala pod bačko-kalčku nadbiskupiju. Na sinodu u Taravi god. 1633. zaključeno bi, da se u svim biskupijam ugarskim, dokle i u zagrebačkoj uvede rimski obred. Proti tom zaključku ulazi protivnik prepost Benko Vinković, koji je zastupao zagrebačku biskupiju. Dozvani pak za to biskup zagrebački Franjo Engel, sakupi sinodu, na kojoj bi zaključeno, da se u ovoj biskupiji pridrži prastari obred, i zamoli papu, da ga odobri. Saznavi za tu zaključak i molbu zagrebačke sinode primas ostrogonski (nadbiskup bačko-kalčki) Petar Pázmány, izvesti papu Urbana VIII., možeći ga, da ga ne potvrdi. Papa usliši nje-
govu želju, te zaključak zagrebačke sinode proglaši nevaljanim, ništvenim. Proti Pázmány-u ustanje opet zagrebački biskup Vinković, koji god. 1642. sazove u Zagreb sinodu, na kojoj bi odlučeno, da se stari (slovenski) obred uzdrži. Pod biskupom Borkovitom između 1673—1687., isto bi zaključeno. Oko zatiranja glagoljice nastali su pak biskupi zagrebački Esterhazy (1708—1722.) te Kloboščki (1748—1751.). Domaće k tomu svećenstvo, odgojeno u tudjim sjemenistima, opojeno, zanešeno za latinicu, zaboraviv na porijeklo svoje i na čast svog naroda, nije marilo za glagoljicu, već se je stidilo i omaložavalo glagoljaše, te tim prisilno mlađe, da prionu uz latinicu. Zagrebačka gimnazija bila je osnovana sasmsa u latinskom duhu. U toj ne-sretnoj školi odgojali su se preziratelji domaće knjige, kojim je osobito jezik staroslavenski bio mrzak, barbarški. Mnogi i mnogi izazavši iz te odnarođujuće kovač-

nice tudjinstva nastojali su, da glagoljsko pismo utamane, jer je to njima bilo za stranou. Zagrebački sinod god. 1690. pod biskupom Mikulićem zaključi — čemu se nije čuditi — „ut et sacramentalia de alia omnia ceremonialia iuxta ritum Ecclesiae Romanae peragent“. Napokon pod biskupom Vrhovcem dne 22. septembra 1794. radi nestase bogoslužnih knjiga, sbog neznanja slovenštine i protivnosti, zaključeno bi, da se uvede u svu biskupiju latinski obred. Okolnosti dakle prisili su Vrhovca, da uvede latinicu, a promjeniv se okolnosti, istim pravom može se uvesti ponovo prastari obred slovenski, jer neima nikakvog pravovaljanog uzroka, koji bi se mogao tomu uprotiviti.

Kad se već od god. 1835. počela buditi idea narodnosti, uz ovaj preokret prione u Hrvatskoj uz svjetovnjake i svećenstvo. Već u proglašu 1848. točka 6. što se tiče slovenskog bogoslužja govori: „Buduć da sve duhovne svećanosti moradu smjerat na podučavanje puka, utvrđenju vjere, na obavljanje ponašanja, i skustvom pako je potvrđeno, da razumljena disciplina dublje u srce dira, i više na dobro vabi, nego ikakve forme, koje se samo vide a ne razume, i da se tim načinom isto obučavanje puka olakša . . . zato je od potrebe, da se dosadašnji jezik liturgički ravnjeni s narodom“. (Tkalcic str. 95.). Taj proglaš popratile su „Narod. Novine“, što se tiče uvedenja narodnog jezika u crkvu: . . . Napominjemo, da je narodni jezik još prije sto godina u zagrebačkoj biskupiji vladao, nu Jezuite znali su ga zamjeniti tudjim, latinskim, zato oni, koji se protive uvedenju narodnog jezika u crkvu, protive se ne samo interesom crkve, već i glavi katoličke crkve, papi Ivanu VIII. I zbilja, poslije 200 godina, 5. septembra 1848. prigodom ustolicanja bana Jelačića, tadašnji biskup senjski Mirko Ozegović odpjeva u Zagrebu sv. misu u milom narodnom jeziku. Na ovoj proglaši pristane svećenstvo stubičkog, bednjanskog i pokupskog kolara. Na ustuk odgovori biskup zagrebački Haulik u bitnosti ovo:

novi metla dobro mete, jer liberalna načela, koja je novi naš kapelan stavio na bieli list papira i iz njega pročitao, smatram samo kao protitano, ali još čvrše držim, da duša njegova i srdečniči i drži se ne načela i ustanova liberalnija, već radi na načela i stoljanska i bori se uz dostojne drugove svoje za ostvarenje ustanova i idealu onih, po kojima bi htio da nas jednom povuku i prebace i preko mosta i preko širokog mora. Naš sladki novi kapelan, taj miljenik zlatne široke porte, zlatne kite na sablji i crno-žutog pojasa; dosada je odgrijao majstorski svoju ulogu, naime, da se vlah ne dojseti, ugadjao kako već trebalo c. k., a najposlo da so pokaže još više crno-žutim umetnu na trosak c. k. jedan debeli i medju onaj c. k. i tako se učinio milim, a od miloga miljenikom c. i k. kamarile, koja ga dizala i podigla, dok ne dodje vrieme da ga preko svih stepenica na jednom ne pritegnje i k materi zemlji (sit venia verbo) — na tih ne skotrija.

Kao da nebi što imao napisati ovnoga puta, kao da mi se pristi odvrenuli — toliko toga prohujilo je preko moje glave a mimo mojih ušiju. Eto nā, prošla je i toli dugo očekivana prva sjednica naše dijete. Prošlo je i predstavljanje našeg prvog građanina i njegovog pomno napisanih, a zatim pročitanih pozdravnih govor dijete. Po tom govoru sudeć, premda sam ja to kao tyrdoglavac i prije sudio i rekao — nje se ovog puta obistinila ona stara:

„Kad bi naš kat. puk u istinu zahtjevao slovenski mjesto latince primljene, to bi se moral od pape tražiti, ali ti nemožemo ovršiti, da prosti puk jezgre ne shvati, a učenje vodi razkolu. Kako ćemo onda umirit puk, nit sa deset bula papinskim? Nek ostane latinski, da se izbjegne većemu zlju“. K tomu nadušao je rat protiv Mađara, koji bi napokon sretno dokončan pomoći Hrvata, tog spasa Austrije; a narod, još si rane neizličio, zasuo ga absolutizam, te se moralio šutiti, a kamo li prozbudit učestvu u liturgiji. Ipak našao se neustrašivi muž, biskup djakovacki Josip Juraj Strossmayer, koji je u Rimu 1860. pred sv. olcem Pijom IX. ustanuo na obranu, naime za tiskanje slovenskih bogoslužnih knjiga i naučanje staroslovenjštine.

Kano drugud tako bi i u Hrvatskoj povraćen ustav 1861. i oživi tim tamo opet borba za staroslovenjštinu; osobito god. 1863. prigodom uspomene tisućogodišnjice slovenske apostolske braće sv. Cirila i Metoda. Protivnik bio kao i prije tako i sad biskup Haulik. Prvo je ustalo svećenstvo, sisački kotara za proslava tisućogodišnjice. Upravilo je poniznu molbu na duhovni stol u Zagrebu, da on odredi, da se dostojno proslavi, ili da sami potrebno odrede. Na to Haulik odgovorio oštro na jedno i drugo prianjom zabranjujući tu smjelost. Godine 1863. zamoli nadbiskup Haulika, Druživo za poviest i starine Jugoslavena, da pošto će po svoj Hrvatskoj i Slavoniji tisuću na 5. Julija biti proslavljen, blagoizvoli narediti, da i u „prvostolnoj crkvi“ zagrebačkoj pod svećenom službom božjom, Epistoli i Evangelijske staroslovenjske jezike, odjavljivani budu, te da i crkvena glazba slavenskim pjevanjem uspomenu užveliča. Jedno i drugo bi ovršeno. Poglavarstvo grada Karlovca pitalo je, da se prigodom tisućogodišnjice na dan 5. julija služi sv. misa u narodnim jezicima. Poglavarstvo sisačko isto je još dalje, te možilo, da se na uspomenu tisućogodišnjice od 5. julija bogoslužje, osobito sv. misa u svih

I to će biti, sladki Lodoviko, uz koju kolajno na izdrom ruku, sa šepavom nogom ili skrštanim vratom, nagrada sva!

Ždžao je za mene, premda se u to mnogo ne prtim, što je i ovog puta zasjedanje naše visoke dijete, savzano izvan svog zakonitog sjedišta. Kad da smo prije zajedno čaj pili, ovoga puta smo iste misli bili i ja i njihova presvetlost; jedino su oni dodali da se nuda, a to će reći oni će tako učiniti, da će ove abnormalnosti prestati, t. j. i sielo štopa vladajući a namestuti nam krivih bogova, premjestiti u jedino zakonito i ravno sielo u Pulu, po čem ćemo se opet u jednoj misli naći; pak će tada i dijeta bili zakonito pozivana u Pulu, čime će nestati abnormalnosti a i o govoru o njima. A što da rečem o patrima provincije? Ništa nova; stari ljudi uvek staru pjesmu gude: Jovo za novo, ili Istra-Talijanima. A skoro da im neki krivo dão, da se nebi načalzili na krovom putu, jer vše vredi jedna talijanska ko-

Izlaži svakog četvrtka e-
pedogovoreno.

Netiskani dopisi se ne vraćaju
epodpisani ne tiskaju, a
nefrankirani ne primaju.
Preplaćata sa poštarskom stoj
10 K. za obične } na godinu
ili K. 5, cdm. K. 250 na
pol godinu.
Izvan carevine više poštara.
Plaća i stizanje se u Puli.

Pojedini broj stoji ro h., zao-
stavlja h. koli u Puli, toli
izvan iste.
Uredničtvu i uprava nalazi se
u Tiskari J. Krmotić i dr.
(Via Sisiano), kamo neka se
naslovjuju sva pisma i pred-
platu.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a ne sloga sve pokvaru“. Narod poslovica.

Podlistak.

Uzduž i poprieko.

Uzduž i poprieko.

Uzduž i poprieko.

Kao što se utopljnik i slamke hvata, tako se i ja i nadalje hvataj za pero, koje umrećeno u crno mastilo, ostavlja na bijelom papiru ove tragove. A da ti tragevi ne budu vodoravni, okrećem ga sad levo sad desno, vučem sad gore sad dole, kadkad što prevučem pa opet dalje potezem, dok bijelina ne postane i bijelom i crnom.

Kao da nebi što imao napisati ovnoga puta, kao da mi se pristi odvrenuli — toliko toga prohujilo je preko moje glave a mimo mojih ušiju. Eto nā, prošla je i toli dugo očekivana prva sjednica naše dijete. Prošlo je i predstavljanje našeg prvog građanina i njegovog pomno napisanih, a zatim pročitanih pozdravnih govor dijete. Po tom govoru sudeć, premda sam ja to kao tyrdoglavac i prije sudio i rekao — nje se ovog puta obistinila ona stara:

župah nadbiskupije zagrebačke ovršava, te ako to za sad nije moguće, da se na dan 5. jula na vjekovita vremena sv. misa slovenski čita. Županija virovitička pitala je uspostavu slovenskog bogoslužnog jezika, da se tim kršćanstvo učvrsti i svjetlost božja većma razprostrani, da se kršćanska nabožnost učvrsti i vrline utvrde. Ona je dokazala kako je uspostava slovenskog bogoslužnog jezika u trojednoj kraljevini pravo joj podijeljeno i pripozvato po Hadrijanu II., Ivanu VIII., Urbanu VIII., Innocentu IV., kako se to još i danas vrši u primorskim biskupijama. Što je bilo pojedinim odgovorenim, može se zaključiti po odgovoru datom požeškoj županiji: „da je još manje poznat slojen jezik viernim našim, nego li jezik latinski“. Haulik to pravo uzbraje smješnim, dietinskim odgovorom, vrednim sažaljenja! I zagrebačka županija držala je skupština za uspostavu slovenskog bogoslužnog jezika. Kapitol zagrebački zastupao je kanonik Gjuro Muzeš protivnik glagoljice, koji med ostalim reče: „Držim i molim, da se slavna skupština okani, daljinjeg i bezuspješnog vičanja o pitaju strog crkvenom, da se bogoslužje u svih rimokrat. crkvama trojedne kraljevine u slovenskom jeziku obsluživati ima, da se poziv postavi ad acta, i ujedno izjavi, da će se s razloga, rimskom crkvom svih crkava materom i Bogom postavljenom učiteljicom odobrenih, držati latinskoga za bogoslužje najshodnijeg jezika. Opel djetinski, nečastni odgovor jednog kanonika, pa je i pravo, što je sve počelo vikati na tu nesluđu doškoticu.

Medjutim sve je ostavilo Haulika. Biskup Strossmayer već je poznat iz govora papi Piju IX., biskupi pak senjski i križevački sami služe se liturgijom slovenskom k tomu sve svećenstvo pristalo uz preokret. Obrana latinskog jezika zastupao je sami „Katolički List“ pod urednikom Horvatom. Jako loša bila mu je obrana, jer je pisanjem svojim pokazao, da je u tom neznalica. Pod naslijednikom Haulikom, Mihajlovićem, okolnosti Hrvatske nisu do-

mentadorija, nego stotina njekih drugih krizeva i kolajna. Pitajte gospodina Campitelli-a exkapitana ali ne eksomentadora.

Blaženi komičiji. I Žurnale i Popolo i Avenir i Proletario već dugo i dugo o čemu a oni o komičijima, kao baba o uštipcima. Nebi mi čao bilo, da se baš raditi komičija nije dogodio jedan mal „accident“, ne sjecam se baš u ovaj čas, tko tako kaže. Dakle i ja ču ostati kod rieči „accident“ i rieči svoju dalje, samo da ne naskoci na me Proletario, što sam ga nazvao „malim“. Ja mislim, da nisam pogriješio upotrebljav „malim“; jer prije svega, Proletario je umanjio svoju negdašnju veličinu, što mu se bolje svjeda nositi manje hlađice; Giornaleto se provao „ako, da bude ne samo odilem nego i imenom manji; Piccolo pak, on je htio ostati malim“ u veter; a pošto proti svemu tomu nema ništa Proletario, s toga i ja slazuć se u ovaj malenkost s njime, rado upotrebljav rieč „malim“. A rekao sam prije

puštale borbu za uspostavu glagolice. Napokon slavni i veliki papa Lav XIII. osobito ljubitelj Slavena i začelnik pomirbe zapadne s istočnom - crkvom, izda divnu apostolsku okružnicu, *Grandemunus* 30./9. 1880., gdje med ostalim govori: *Quo ad vero ad lingua slavonicam in sacris peragendis usurpatum, (Methodius) se iustia de causis, ex venia ipsius Hadriani Pontificis, nec sacriss literis repugnantibus, iure fecisse. Quia peroratio ita se qualibet culpae suspicione liberavit, ut in se presenti complexus Methodium Pontificem, protestatorem eius episcopalem, expeditionemque slavonicam libenti animo ratam esse, iusserit.*

Hrvatski narod, da se pokloni i zahvali velikom papi, podje hodočašćem godine 1881. u Rim, što je papi osobito bilo dragoo, pak sv. otac dozvolio, da se na 5. juliu u glavnem gradu Zagrebu, na blagdan sv. naše ravnoapostolske braće odjjeva služba božja u staroslov. jeziku. (Papa dopušta, a tudjcem biskupom i do mačim svrzikapom nojpreča je skrb glagoljicu utamaniti već u kluci). Da još većma pokaže svoju ljubav, on po nalogu i svom trošku pod redakcijom sv. jeronimskog kanona ko, blagopokojnog Dragutina Partića, dade tiskati toli željno očekivani glagoljski misal, i u hrvatskou jeziku ritual (1893). Onda je bio zgoda čas za Slavene, a osobito Hrvate, pitati — i bili bi dobili — uspostavu slovenskog jezika od iskrreno ljubećeg ih Oca. — Bog svoje vjerne Hrvate kuša, ali ih ne zaupeća, — te zasjeo na nadbiskupsku stolicu domaći sin dr. Juraj Posilović, koji je prije 18 godina, kao biskup senjski glagoljaš, te i za svoju nadbiskupiju označio porabu ovog novoga misala: „Uvedimo u naše dioceze senjsku i modrušku kao jedini zakoniti misal za službu božju slovenskim jezikom, bila ona svećana ili samo pjevana ili tiba, i nalažemo svim svećenikom naših dioceza, da ga naročito za svećanu ili pjevanu sv. misu mjesto dosadanjuv ščaveta s običnim hrvatskim jezikom, spojena s latinskim misalom čim se može prije u porabu stave! Narod se hrvatski probudio svagđe za uspostavu svog staroslovjenskog jezika, te se već u ovo posljednje vrijeme izjavili neki vicearhidijskoni stranom za slovensko bogoslužje, a neki za hrvatski samo obrednik, koga imaju već senjska i djakovačka biskupija. Zaključujemo sa slavnim Pre-radovićem i o banovini: „Zora puca bit će dana“. Da to posvećeno nam pravo od protivnika Slavena mraženo i tlačeno, čeka slavno uskršnje, što Bog posprešio čim prije.

(Konač slijedi)

Istarski sabor.

U Kopru, 21. septembra 1904.

U 10 sati bijaše službena sv. misa, koju je čitao mjestni prošti i kojoj su prisustvovali osim saborskog predsjedništva takodjer zastupnici većine i manjine.

svega, jer prije prvoga, Proletario se nije ni bavio ovim accidentom, smatrajući ga valjda još manjinu nego ja.

Evo tog accidenta. Ona glasovita družica „professoressa“, sto je držala drugovom ovde javnu konferenciju o mate-rinskom jeziku — socijalista — i proglašila nakon dugog promozganja, da njim je talijanski jezik materinski, u kojem da odgajaju u buduće svoj proletarijat, tjerajući svuda i svagđe tudjinske jezike u ovoj pokrajini (razumjevaj hrvatski i slovenski), — bila je jednim krivim potezom pera c. k. oblasti izagnana iz ovoga grada. Sto li je palo na um slavnima da poduzmu ove „stroege“ mjere, još mi se i sada možak vrti: jer skupljujući glavu s repom a rep s glavom, ne mogu dokrajiti, da ne rabim običnu riječ dokukati, jer li ju na to nagnala ljubav prema našem hrvatskom jeziku i školama, ili je to u ovo doba nerodice izbacila onako što ne se kaže, za reklamu prema gore. Hoću ipak da

I. sjednica:

Prisutni: predsjednik dr. Rizzi, namjestnički podpredsjednik Schwarz, vladin povjerenik Fabiani i 27. zastupnika; galerija dobro posjećena.

O podne predstavi g. Schwarz, najprije talijanskim, pak slovenskim govorom novoga saborskog žemaljskog kapetana i saborskog predsjednika g. Rizza. Ono što je rekao talijanski, opetovo je slovenski.

Predstavljam — reče u glavnom visokom saboru novoga žemaljskoga kapetana i saborskog predsjednika prev. g. dr. L. Rizzi-a koji je bio previsnjim pismom takovim imenovan. Običajem saboru pomoć vlaste, koja će s najvećom pazljivošću slediti razprave visokog sabora, a jer je njezin spremnost jednaka sa spremnošću visokog sabora, to u tom dobru odnosu neće nikada uzmanjivati pomoć vlaste saborskog djelovanju kod plemenitih namjera.

Predstavi vladinog povjerenika na saboru prev. namj. savjetnika Fabianija koji će biti uviek prisutan, da dade saboru tražena razjašnjenja.

Cim je g. Schwarz izgovorio prve riječi slovenski — posjedao zastupnici većine te stadoce micali svoje stolice, mrnjali i kašljali, nekoji zapustile dvoranu. To je bio znak občinstvu na galeriji, koje je počelo drati nogama, kašljati i prigovarati. Taj postupak saborske većine i občinstva zbumio je očito govorika, koji se još obazre lievo i desno te za časak prestao govoriti. Vidilo mu se je na licu, da nije šta takova očekivao i da nije dovoljno poznavao talijansku gospodu Istre.

Predsjednik Rizzi pročita za-tim svoj nastupni govor jedino u talijanskom jeziku. On reče, da se podvrgava težkoj zadaci sa strahom premda ga tjesi podpora članova žemaljskog odbora i pomoći sabora. Sjetiće svojim predstavnikom, napose g. Campitelli-a, koji je ostavio iza sebe praznину, koju neće moći on popuniti. Čuti se punim dobre volje i duštva do pokrajine, što biva često poštenje i izvršenju poduzeća i manje sposobnijim. Prijatelj svake najšire slobode, nastojati će, da uzmognе svaki zastupnik nebunjeno razviti svoju parlamentarnu radinost, te će se poslužiti stroginim propisi pravilnika, da prepreči izvrgnuće slobode u razudanost i da oduva čast i ugled zakonodavnog tela. Zalyali se namještajnikom podpredsjedniku Schwarzu na obećanoj potpori. Prešav na razvijanje svoga programa, reče da je zemlja Istra mojsturni izvor blagostanja, to imadu Istru očekivali izvor svom bogatstvu u plugu, koj je odkrio temelje prosvjeti. Izaknu potrebu avestranje dobave vode za celiu pokrajinu, o čemu su poduzeli već prvi koraci i što će biti saboru priobčeno. Zatim spomene razne zakonske osnove kojim iće se sabor baviti, kao n. p. o uredjenju stanja občinskih činovnika, občinskih liečnika, pučkih učitelja, o pro-

mjeni pravilnika zem. kreditnog zavoda, o osiguranju životinja itd. Izreče nadu, da će se osigurati izgradnju željezničkih pruga Počep-Kanfanar i Matulje-Opatija-Lovran. Izaknu potrebu, da se priskoči u pomoć stanovništvu pokrajine zbog lošne ljetine.

Konačno spomenu, da je i ovaj put sastava žemaljski sabor izvan svog redovitog sjedišta i dočim pruža srdčana pozdrave gradu, u kojem zasjeda sabor, izreča želu, da bi prestalo ovo abnormalno stanje koje prouzročuje troškove i zadaje potekloča redovitom rješavanju posala, premda nije zadaća ni malena ni laka, koju valja riesiti, ipak se nuda, da će ju zastupnici sretno riesiti, zausteti samu za-pokrajine. Na koncu pozove zastupnike, da uzkliknu „Ev vivā!“ Njeg. Većanstvu, čemu se odazva nekolicina zastupnika.

Zast. Spinčić, progovori kao predsjednik hrvatsko-slovenskog kluba:

Ima već evo preko 20 godina, što se sastajemo u ovom visokom saboru i što govorimo jezikom svojim i svojih izbornika te velike većine pučanstva Istre. U tom razdoblju predsjedala su saboru tri žemaljska kapetana. Prvi njih znao je naš jezik. Nije ga doista rabio, ali je to dopuštao nama i nije man broj rabiti ga. Drugi, predsjednik sadanjega ne samo da nije znao jezika većine pučanstva pokrajine, nego on ga je i prezirao i priečio je ovđe na sve načine govoriti tim jezikom. Pod njegovim kapetovanjem upravo se je nogama gazišlo temelje i druge državne i žemaljske zakone, gazišlo se je saborski poslovnik te previsjene odluke i odluke raznih i najviših oblasti u državi. U obće postupalo se tako, kako se nebi postupalo ni u najdiviljem kraju; krsilo se je sve moguće pisane zakone i pravila a gazišlo se je i zakone parlamentarizma, morale i ujudbe. Mi od manjine i nas narod često smo se pritužili kod c. k. vlade i ovđe u saboru i izvan njega proti takovom postupanju, ali glas nas bio je uvick uzaludan. Toj je kapetan ovđe sada među zastupnicima, nije već kapetan, ali nije on možda pao zato, što je gazio zakone nego je pao, jer je između njega i većine, te između bivšeg, bivšeg Bogu, ministarska došlo do razmirača. A da nije njegov postupak prama nama bio uzrok njegovog odstupa, kaže sam i imenovanje sadanjeg kapetana. Čim se je on stekao zasluge, da je postao žemaljskim kapetanom? Bio je već javni faktor; načelnik u pokrajini najvećeg grada i občine Pule, gdje stanaće i velik broj Hrvata i drugih Slavena, pa kako je on postupao s hrvatskim narodom tamo? Nikada nije rabio hrvatskog jezika, pače nije ni dozvolio da se ga rabi u među ostalim nije ni htio podpisati jedne svjedočne siromaštva, jer bijaše hrvatska, i dosjedno je prezirao naš jezik i narod — pak su mu to valjda zasluge

koje su ga podigle na ovo mjesto. Kao žemaljski kapetan, koliko je meni poznato, razasao je okružen p. občinam ali samo talijanskim jeziku pa i na hrvatske občine. Nam zastupnikom je također posao poziv na prvu sjednicu samo u talijanskom jeziku te i tim prezreo hrvatski jezik.

Danas, gospodo, gdje se je i predstavnik c. k. vlade udostojao govoriti slovenski — danas žemaljski kapetan, prvi put se predstavljajući, nije ohnašao shodnim, da i jednom riječi pokaže poštovanje hrvatskom i slovenskom jeziku. Rekao sam, da je novi gospodin kapetan i predstavnik sabora prezreo u raznim prilikama a i danas jezik hrvatsko-slovenskog naroda u Istri, dakle jezik većine pučanstva ove zemlje a tim i narod sam. Ja nemam toliko ne zamjeravam, što je primio tu cast, jer on stalno misli, da će u svojem novom stvarstvu moći po svojim načelima sve više raditi za potalijanjenje ove pokrajine. Ja ne tužim ni c. k. vlasti ni njezinim predstavnicima, jer su naši glasovi kod nje glasovi vapijućega u pustinji. Ja izdijem ovo ovdje javno u koliko nije javnost sada izključena, jer je galerija izražljena — pred naobraženim svjetom, da se zna kako se još danas na početku dvadesetog stoljeća postupa s jednim dijelom naroda, koji je toliki zaslužan za prosvjetu cijele Europe.

U ime svoje i u ime svojih drugova proslijedujem novoćevanje proti imenovanju čovjeka kapetanom i predsjednikom ovog sabora, koji niti poznaje jezik većine pučanstva, niti ga stuje, pače ga očito prezire.

Samo iz značajnosti pitam predsjednik g. predsjednika; da li mu je c. k. vlasta postavila kakve uvjete, kad ga je imala predložiti na imenovanje Nj. V. žemaljskog kapetana, odnosno kakvi su to uvjeti bili i što je gospodin predsjednik na to odgovorio. Ja sam svršio.

Fredsjednik: Idemo dalje!

Zast. Spinčić: Tako se ne odgovara na interpelaciju? Već kriši pravila!

Čim je zastupnik Spinčić počeo govoriti hrvatski načinu na galeriji nemir, pak buka i krik. Predsjednik opomene občinstvo i moli, da se ne smeta govornika. Neki članovi većine zapuste dvoranu. Spinčić nastavi a občinstvo vrtce stolice, udara nogama i psiće. Predsjednik opomeni občinstvo po drugi put, zagroživ se da će dati galeriju izprazniti. Opet odlaže drugi članovi većine. Spinčić proslijeđa občinstvo razgovara glasno, smije se, udara nogama i napokon stade složno klicati bastal i bastal. Predsjednik ustađe, dade nalog, da se odstrani občinstvo, pak krije se i odlazi. Bannali više, da Spinčić neima govoriti. Ovaj mu odvara, da ima po pravilniku pravo staviti na predsjednika

Nastavak u prilogu.

Ja dakle dojem prvi moj glas da se taj tabor drži i da svu pohrčimo na njega.

Upravo sam ovim htio svršiti, kad mi dodje nešta u glavu i počem se srdit. U nedjelju naime, dodu nekoj nasi ljudi u Stinjan da drže majvajljeni hroni sa stanak, ali kad tamo čovjek, kojem je više pismom, da im ustupi lokal, reče da nije primio nikakvog lista. Eto oni u rieci, kad mu listonoša predala baš ono pismo, koje je u Puli bilo predano na poštju pred dva dana.

U Stinjan, koji je odalečen iz Pula nekih 5 kilometara, trebalo je dva dana i pol, dok je došlo jedno pismo poštom tamo. Akoprem se jadiim, ipak čestitam na ovoj brzini, jer me tjesi barem to, da je ipak sretno došpilo u ruke naslovniku. Nadajući se, da će se u buduće bolje napredovati i u tom, te drugi put lista u obće niti izručiti, ja se u svoj poprinosi klijam i preporučam. — Abderičanin.

rečem, sto neki ter neki kažu o razlogu tog izgona. Priopovijedu naime, da je ta samozvana professoressa takavla u petu njemački jezik i škole, i odstje gejev smogućeg Olimpa na nju, te bez obzira na njezin titulus i spol, zabavise ovaj put c. k. gentlemanni na kavalirstvo prema krasnom i nježnom spolu, te šnjome jednoim krivim potezom pera — kako nahrenuti — preko granice u krilo matere-zenjice, smiluj se Bože Ako bi htio Proletario pitati, što li ja o tome mislim, odmah cu mu reći, da ja u obće ništa ne mislim, a još manje se u to pačam, jer s velikom gospodom, kao što je professoressa i c. k. trosnje zatrene s košćicanima. A napokon stranka drugova je zaručnica jednog velikog gospodina, koji se je mogao kod svojih kuća zauzeti za djeverušu, kao što se je zauzeo bio debeli kum zaručnica. Gornja leto, ali zali bože, ne pomogose ni debeli

upit. Občinstvo pijeska burno Bennati-u, dočim prekida Spinčića. Za tog prigovora stope svi zastupnici, koji ostaloše u dvorani, isto i gospodar Schwarz i Fabiani, koji razgovaraju vidno o tom dogodjaju. Saborski poslužnici dodjose na galeriju koja se počne vrlo polaganom prazniti uz buku i psonanje odlazeći.

Nakon četvrti sata vrati se predsjednik, otvor sjednicu i reče, da je dao zast. Spinčiću rječ misleć, da će ovaj dati kratku izjavu. Zast. Spinčić da je imao stavili upit na predsjednika — i zatim svrši svoj govor, na koncu kojeg zapisešće mu drugovi od manjine.

Priobčenja.

Predsjednik priobči, da se je biskup Nagl izpričao ako ne bude mogao k sjednicam. Biskup Flapp javlja, da ne može radi posala k sjednicam.

Zast. Vidulich moli dopust za 8 dana.

Zast. Belli predloži, da se občinstvu otvor galerija, na što odgovori predsjednik, da neima ništa proti tomu i občinstvo, koje je čekalo pred vratima, vrati se odmah — izuzam gospodja.

Izbor tajnika.

Saborski poslužnik dieli listice sa imenima: Polesini i Zarotti. Manjina briše ime poslednjega i napiše: Kompare, koji dobi 8 glasova: izabrana je prva dvojica.

Izbor revizora.

Poslužnik dieli listice sa imenima: Bennati, Chersich, Cleva, Polesini, Shista i Tomasi.

Manjina briše dvojicu, i napiše mjesto njih: Mandić i dr. D. Trinajstić, koji dobije 8 glasova; izabrani su sami članovi većine.

Zatim se je imalo obaviti izbor saborskog odbora, nu predsjednik izjavlja, da članovi većine nisu još gledje osoba složni te da će se taj izbor obaviti u sjednici posle podne u 3 sata.

Prečni predlozi.

Zast. Bartoli sa drugovima, da bi se pospješilo gradnju željezničke pruge Poreč-Kanfanar, da se tim dade narodu zarade zbog loše ljetine.

Prihvaćena je prešnost i sam predlog jednoglasno uz dodatak zast. Tamasi-a, da bi se zbog istog razloga uredilo i gorske potoke.

Predlog zast. Spinčića i drugova glasi:

Prečni predlog:

zastupnika Spinčića i drugova.

Obzirom na izvršeno slabu ovogodišnju letinu i na bledu, koja prieti najvećem dijelu pučanstva pokrajine, postavljuju podpisani slijedeći predlog:

Visoki sabor nek blagozivoli odlučiti:

1. Poziva se zemaljski odbor, da dade čim veću svotu, koja bi se imala prorabiti za nabavu sjemenja, za podporu posve siromašnim i nesposobnim za rad i poglavito za javne gradnje (cestine i vodovne) u pojedinim mještinskim občinama.

2. Poziva se zemaljski odbor, da u istu svrhu bezdvojno predloži saboru stanovitu svatu.

3. Poziva se i c. k. vladu i zem. odbor, da se gornje podpore u pravednom razmerju razdieli među pojedine občine.

Taj predlog nek se razpravi na temelju § 37. pravilnika zem. sabora Istre sa svim dopuštenimi kraticami.

Kopar, 21. septembra 1904.

Spinčić, dr. D. Trinajstić, dr. Stanger, Kompare, dr. M. Trinajstić, dr. M. Laginja, Mandić, Andrijić.

Prima se jednoglasno prešnost i sam predlog bez razprave, jedino zast. Campielli reče, da podupira predlog.

Priobčenja.

Predsjednik javlja, da je zast. Kompare javio, da ne može radi raznih posala do subote na sabor.

isti predstavi g. Stjepana Vidačića, savršenosti igrati ulogu neutralca, bezpriestojnoga, pridijeljenoga vladinom povjereniku. Zatim digne sjednicu.

Nastavak sjednice.

U 3 1/2 sata po podne otvor predsjednik sjednicu kao nastavak dopoldana, te se je odmah preslo na

Izbor odbora:

1. Financijalni odbor. Po dogovoru bijahu izabrani taj odbor zast. Andrijić, Belli, Bubba, Kozuljić, Campielli, Shista, Zarotti sa svim glasovima.

2. Političko-gospodarski odbor: Bartoli, Bennati, Bobba, Stanger, Ventrella.

3. Školski odbor: Bennati, Constantini, Spinčić, Vareton, Ventrella.

4. Poljodjelski (agrarni) odbor: Davanzo, Mianich, Polesini, M. Trinajstić, Venier.

Priobčenja.

Predsjednik priobčuje razne izvještaje, molbe, račune i druge podneske, koje se upućuju odašnjosim odborom.

Zatim zaključi sjednicu oko 4 1/4 a za buduću pozvati će zastupnike pismeno.

Veločinjska irredenta na poslu.

(Nastavak)

II.

Radi ovakovih prilika posve naravno, da ovđe nije niti moglo biti prave i živahne izborne borbe, kako to običaju biti po ostalim krajevima naše Istre. Gledalo se je s strane naših ljudi samo da ostane „status quo“, to jest, kako je do danas bilo: da se naime u zastupstvu, naročito na čelo občine, ne uvuku agenti talijanske „irredente“. Prevelika čežnja za pogubnim miron, slogan i komoditetom, neda ni daess još našim ljudem, da ustanu odlučno proti širenju pogibeljne za nas talijanske „kulture“. Ova Šaka „Talijana“ poznavajući tu slabost naših ljudi, pripravljaju je pulove svojim osnovama. Čežnja da jednom već i Veli Lošinj padne u krilo talij. „irredente“, podupirane izdašno od talijanskog političkog društva, nije dala ovim ljudem mirno spavati, — pak su snovali, kako će, bilo kojim načinom, okoristili se nečajem i dobroću naših ljudi, te se dočepati uprave na velečinjskoj občini. — Izbori su pred vratima, a reći bi, da se nitko ne miče.

Od naših dvojica, trojica predlagali i toplo zagovarali, neka bi se započelo sa mostalno s naše strane stogod radili, ali njihovi pozivi razbili su se o lošinjski obzir i o težnju za pokojem i političkim neradom. „Talijani“ znajući, da podju li otvoreno svojim kartama van i sami o sebi, neće postići ništa, već će se same smrtno osramotiti, gledali su kako da naše prevara. To im je žalilje donjekle i uspjelo. Oni su nanjusili, da se naši slabo zanimaju za občinske izbore, — pak da ih nebi oni svojom otvorenom agitacijom probudili iz sna, uvjeravali su naše ljudi, kako se tobože ni oni ne miče, dok su potajice radili i sačinili već bili plan, kojim će naše nasamariti. Glavni raznositelj te neistine bio je mjestni ličenik. To je bila prva neistina, kuo uvod tolikim drugim prevarama kod ovih izbora s njihove strane.

Osam dana pred izbore sazavao je zamjenik odstupivšeg načelnika u občinsku kuću izbornike, da se svi bez razlike političkog mišljenja, dogovore o kandidatima za občinsko zastupstvo. Kako sazivatelj toga odbora spada među takozvane tobožne neutralce, a inače jo duševni slabici tako, te neznamo bili se u čitavoj Istri našla takovog političkog neiskrenjaka — nekojkoj od nas pobojali se odmah, nije li taj čovjek stavljen van od naših „irredentaca“ za figuru i oruđje, kojim će moći naše ljudi nasnubiti. Istina, sve prividnosti onaj čas bile su proti tomu mišljenju, — jer taj gospodin znade do

Drug pak, koji su mogli težkom mukom doći do rieči, predložiti su i njekoliko naših. Tako je narasao broj tih predložnika do 40. Najposjećen, izvijajući dobro kamo te smiera, izjavile dvojica ondje prisutnih najuglednijih predstavnika hrvatske stranke, da oni absolutno ne mogu dopustiti, da se u občinu uvuku spomenuta dva protivnika nam inostranca, pa da ako do toga dodje, da će se na mandatu zahvaliti, — te im bome i odbrusili zašto toga neće. „Talijani“ se preplašili, — jer su znali, da ako podju otvorenim kartama pred narod, da im je igra izgubljena, — te da ako bi primjer ove dvojice najboljih občinskih zastupnika, sledila samo još njekolicina zastupnika, da bi ih narodno ogrešanje pobacalo iz svoje sredine, jer osjećaju dobro, da bi puk sve prije volio, nego njima izručiti upravu svoje občine. — Stali su radi toga ponarijivo izticati, kako im je tobože na srcu dobrobit mjeseta, i kako treba inteligentnih ljudi na občini itd. Ponovo su sakrivali stranačku „irredentu“ svoju politiku, koja im je bila pred osma.

(Slijedi)

Frasina i Jurina.



Fr. Tako te acionari talijansko-poprdiških vapoři dobit nazada beći.

Jur. Namor će neki ter neki, samo ako nebudu svi od komitata storili, kako j' storili neki već jedan od njih.

Fr. A ča j' to storil?

Jur. Lepo j' zapisal napravo sve svojoj ženi.

Fr. Če l' mu pak ta valjat?

Jur. To će pak sud povedet.

* * *

Fr. Ča da su morali bežat iz diele?

Jur. Su!

Fr. Ki?

Jur. One gospe i ona gospoda (al gospodski fakini) kem su dobit hrvatski beći a ki neće da čuju hrvatskega jezika. Mej stiranem bil je i dolur Ettore Costantini.

Fr. A ča j' sal tamо iskat?

Jur. Vaj si ga. Prej je negde prihajal Krstić, a sada prihaja Ettore Costantini.

Fr. Trebe da mu j' za šuštituta.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izborni sastanak u Medulinu. U nedjelju dne 2. oktobra u 4 sata poslije podne obdržavat će izborni odbor hrvatske pučke stranke u Pulu, izborni sastanak u Medulinu. Pozivaju se svi koji hrvatski čute, kojima sreć tuče za svoj materin govor i rod slavni hrvatski, da pohite na ovaj sastanak, gdje će čuti u svom materinskom jeziku govore onih ljudi, koji sve svoje sile posvećuju i žrtvju i dušom i tijelom rade za bijedni od talijana ugnjetavani istarski puk. Svatko dakle, koji može, u nedjelju u Medulin, osobito vi braćo, koji ste iz selja blizu Medulina.

Izborni sastanak u Štinjanu ili bolje reku prijateljski dogovor, obdržavao se prošle nedjele po podne. Akoprem izbornici nisu znali za taj sastanak, to se za čas izkupilo sve što je živa u Cukonovu sastanu. Vidim, da prigovarete, urecete

sastanak, pa ga ne najavite onima kojih se tiče. Polako! Javilo se pismeno jošte četvrtak, ali naslovnik nije imao pisma u rukama niti nedelju po podne. Unatoč tome sabrno se sav onaj bistri narod. Odaslanici hrvatske pučke stranke podučile narod o predstojecima izbornima i o važnosti istih. Predotice im cilj stranaka, koje ulaze u izbornu borbu, te potrebu, da se sve što je našega okupi pod jednu zastavu, i u dan izbora dade glas našim odabranicima.

Narod je vrlo pazljivo pratilo razlaganja odaslanika, te pojedine nagradjavao burnim povlađivanjem. I od domaćih govorio je razumno Ivan Milovan i prepričavao svojim seljanima slogu i jedinstvo. A liepo je i odusevljivo govorio i Miloš Čukon mladić, prepričujući svojima, da se drže današnjih nauka i nepokolebitivo stope uz Hrvatsku stranku. Cilj tečaj sastanka prošao je tako prijateljski i neprisiljeno, da je na sve učinio dubok utisak.

Isloga dana bio je u Štinjanu i neki Dobrić iz Fazane, koji se je izdavao za pristašu „Zueconove stranke“, kako je on govorio. Ljudi čuvajte se krivih proroka, te ovakovim pokazite vrata.

Kradnja i svetogrdje u crkvi u Marčani. Prošli petak u noći provališi su kroz prozor u crkvu u Marčani nepoznati do sada tatuvi. Odneseno nesto srebra i zlata, a što je najžalostnije počinili su gnusno svetogrdje na stici. B. D. M. i u posvećenom kaležu, iz kojega su odušli sv. tielo Isusovo. Zlata i srebra odneseno u vrijednosti od 500 kruna, dočim su počinili štete preko 200 kruna na raznih crkvenih predmetih. Na lice mjeseta stigla je iz Vodnjana slijedećeg dana sudbena komisija. Oružničtvu je ulovilo dvojicu sumljivih osoba, koje se nalaze u zatvoru.

Put za Banjole. Teda negda imamo i jedan izborni sastanak „del partito degli indipendenti“: bio je u nedjelju u Banjolima, gdje su dosli iz Pule doktor Risiomondo i par drugih te su dogovarali s Furianom i nekim Miškovićem. Nesto naših mladijih isto da čuju, što će biti.

Mladi Latini — inače Rovinjci — rekose: „se mai no i ve ga fatto la strada per Banjole, ve la faremo novaltri, se volare per noi“. Jedan od naših odgovori pitajuć: Vi ćete nam dati put, a tko ste Vi? Zar niste sve jedna „pasta“ s onima, koji su do sada vladali? Zar ne plaćamo već trideset i više godina adicione i za ceste i za škole i za liečenke i bog zn zašto ne — pa kad su isli naši novci? Sada, kad inači bili izbori, občajete kolače, a kad slo pitamo izabro, dizele na naš kolce? Vidi se i po tom kakvi ste nam prijatelji, kad nam govorite tajkom.“

Latinici ostavise kiseli Banjole, a jedan od njih reče: Mu par che no trovemo più „ščavi“ nella Potesana.

Postupak žandara. Bilo je doba, kad se je tužilo na grozni postupak žandara s našim ljudima u kolaturu porečkom. Danas dolaze tužbe, i to sve češće, o njihovom postupku na Puljštini gdje se ističe svojom naprasitošću osobito neki žandar Jadre. Što je ovaj delija činio u Medulinu na Jakovlju, to je zaista nečuvano. Nikad nije Jakovlja prošla mirnije od ove godine; ali Judri je to bilo žao, da ih po danu nije mogao zatruditi barem desetak, te je na veću mirno prolazec ljudi i mladiće gradio, drinao, gonio i zatvarao, ko da bi bio med razbojnici.

Ovih dana opet čušmo liepu iz Peroja: žandari, usled bezobrazne prijave jednog motikaša, udjelo u kćeru poštenjaku Spiru Marićeviću, ko da bi on bio dupež koji, a kad su bili unutri grozili mu zatorom i prisilnim odvedenjem pred bolesnjom Ženom koja je od toga pala u nesvest, te joj se i bolest pogorsala. Što to znači? Zar neznaju ti ljudi reda za dužne obzire u službi?

Za sada ovo, i do zgorde obrnut ćemo i deblji kraj:

Lošinjski kotar:

Hvalovredan člu. Gosp. Ivan Ragusin iz Velog Lošinja, koji sada boravi Krugersdorf (Transval), nije zaboravio u tudjini na svoj mili zavjet. Tamo je sakupio, što među svojim domorodcima, sto medju ostalim Hrvatima, liepu svolu novaca za popravak župne crkve u Velom Lošinju. Divimo se požrtvovnosti njegovoj i ostalih njegovih domorodaca i Hrvata, što žrtvovaše od svojih truda ovako liepu svolu za velebitni hram Božij u Vel. Lošinju. To nam je najbolji znak, da naši ljudi daleko od svoje domovine toplo osjećaju za Boga i za svoj mili rodni kraj. Čast i hvala g. I. Ragusinu i ostalim Veloselcima i Hrvatima, koji dopriniese za crkvu u Velikom Lošinju.

Svolu koju postala iznasa lira 25%, ili u K 608-58. A dadešo: po K 53-45 Ragusin, po K 35-60 Augustin Bošanić, Fortunato Stuparić i Ivan Ivančić. — Po K 23-75 Josip Ragusin, Anton Peranović, Elisa Anteljević, Franjo Gorzančić, K. V. Čehorović, L. Trojanić. — Po K 18-88 dadešo: Andre Simčić, Nikola Vučetić, W. G. Pattinson, Anton Rode, Šimun Peranović, Juro Maričić, Juro Jultronić, Ivan Rode, Nikola Primić, Niko Milutinović, Dimitrija Tičić, Anthony Deđak, M. Menzer, Angjelo Katić, Ivan Lang, Mirko N. Anteljević, Kosta Janković, Štefko Begević, Ivan S. Tripovich, Anton Valantin, Vaso Ljubetić, Juraj Mikolović i Vid I. Vučinović. — Po K 8-83 dadešo je I. Hellinis. — Po K 5-94 dadešo: Marija Chalmers, Kuzma Jurković, Miko Popović i Another.

Svima ovima najzahvaljuju hvala, a od Boga plaća. — Ujedno javljamo našim Lošinjanom izvan domovine, da je naša crkva opet divno uređena, i da svojom veličnotu i ljetopom služi na čest mjestu i gradjanom.

Glas iz krčke biskupije. Nisam nakanio pisati nikakve razprave, već ču jednostavno navesti sud rimiske „propagande“ o porabi glagoljice.

Mnogo se je već govorilo i pisalo o glagoljici za i proti. Prava glagoljica natežu rjezini neprijatelji ovako i onako, te dapače nalazi glagoljica neprijatelja i među vlastitim sinovima hrvatskoga naroda, koji nehljujeju očito napasti izkrivljivu pravo glagoljicu na razne načine. Mnogi tobožniji učeni Hrvati iz svećeničkoga stališta, da se priliži i tobože obrane njekoje biskupe ne mare za sve što je narodno, kažu: pravo glagoljanja spada na pojedine crkve, a nikako na čitav narod. Ova njihova tvrdnja jest sasvim netemušljita i služi im samo za zavaravanje drugih i za pokrivanje njihova protunarodnoga čuvalja. Glagoljica nije pravo pojedinih svećenika ili crkava; jer svećenikom kao svećenikom ne uzmajte u olziv narodno čuvalje bilo bi svejedno misu govoriti glagoljski ili latinski, crkve pak pomisliti bez naroda jest nesmisao.

Crkve se grade za narod, da može u njih Bogu sljati svoje molbe i zahvale; s toga se i proširuju, produžuju, ako su postale svojim prostorom premašene za dotično pučanstvo. U ostalom puslimo to sve na strani, pa se pitajmo, kako su sudili u Rimu o glagolici sve dojle, dok ih nisu počeli upućivati o istoj izrodi hrvatskoga naroda i njegovi neprijatelji. Pred menom leži izvorno pismo „propagande“ pisano osorskemu biskupu, koje od rieči do rieči navajam:

III. mo e Rev. mo Sig.re!

Essendo giunto a notizia di questa S. Congregazione, che in codesta sua Diocesi si traseuri dagli Ecclesiastici di rito slavo-latino nelle Messe e divini offici l'uso dell'idioma stavo letterale stampato nel carattere Gerominiano, ed essendo a carico della medesima S. Congregazione che si prese tanta cura e sollecitudine per la stampa dei messali e breviarii in detto idioma e carattere, d'invigilare perché si conservi un rito che fu di tanto vantaggio

alla cattolica religione, perché le eresie del secolo XVI non penetrassero in codeste regioni: a rinvigorire l'osservanza e indirizzia con fiducia a V. S. perché raddoppiano il lodato suo zelo attentamente veda se si osservi da tutto ciò che la S. M. di Benedetto XIV prescrisse nella sua costituzione „Ex pastorali“ del 1754, della quale ad ogni buon fine le accolgo copia in stampa. Sarà poi della sua sollecitudine per la conservazione del rito Slavo Latino il rendere istruita questa S. Congregazione del presente stato di do. Rito e di ciò che possa farci per rinvigorire onde si conservi e mantenga ad onore della nazione, ed a vantaggio della nostra santa religione.

Tanto mi riprometto dalla pastorale vigilanza di V. S. e per fine prego il Signore Dio chè lungamente la conservi e la prosperi.

Roma dalla propaganda 29. St. 1804.

Monsignor Vese, di Ossero in Dalmazia — Come fratello affuso. S. Card. Borgia Pref. Domenico Arciv. di Mizia Seg.

Iz ovoga je razvidno, da su u Rimu smatrali glagoljicu pravom čitavog hrvatskoga naroda, a ne povlasticom pojedinih svećenika ili crkava. „Propaganda“ kože „l'uso“, što će reći „porab“ (stecila di servizi di qheš), dake ne povlastica; jer „l'uso“ se upotrebljava za sve crkvene obrede kao što latinski, grčki i židovski. Kad bi dakte glagoljica bila samo povlastica, a ne pravo, tada bi i propaganda bila upotrebljiva „il privilegio“, te dapače propaganda ne bi niti poticala biskupa osorskoga na to, da se ne zanemaruje glagoljica i jer povlasticom se služiti jest u volji. Nadalje je očito, da potaba glagoljice nije bila podijeljena samo svećenikom ili pojediniim crkvam već hrvatskomu narodu, jer u dotičnom spisu se jasno kuže: onde si conservi e mantenga ad onore della nazione, dake neka se sačuva i održi na čest naroda, a ne svećenika i crkava.

A znale li komu ovo propaganda piše? Góre li ironije! Franu Petru Rakamaricu biskupu Osorskому, koji je godine 1803. ukinuo glagoljicu u Velom Lošinju. Ovaj narod brani svoju glagoljicu, diže se proti neprijateljima iste, utiče se dapače pred carsko prijestolje, a onaj koji bi mu imao braniti njegovo pravo i svetinju, na što ga potice isti Rim, taj mu ju uprkos poticaja i naleta iz Rima ukida. Izrod! Čudimo se i ogorčeni smo na Flappa i Nagela što proganjaju našu svetinju, a ne ćemo li se još više čuditi hrvatskim izredom, koji svetinju usisan majčinim mlićkom zatira i sunčaju izvravaju.

Pitam one, koji kažu, da narod ne ima pravo zahtijevati glagoljicu, već neka to prepusti Rajčevićem, Nakićem, Flappom, Nagelom, Pazmanom, Rakamaricem i sličnim, neka mi odgovore: Da li je narod dužan braniti i zahtijevati sve ona, na što ima pravo i što mu služi na čest?

Ako odgovore, što kao ljudi i moraju, da narod koji ne traži svoga prava i časti nije vredan niti živjeti, tada moraju dopustiti, da su ne samo svećenici nego i svi hrvatski narod dužni tražiti i zahtijevati glagoljicu, za koju kaže propaganda: onde si conservi e mantenga ad onore della nazione.

S loga hrvatski narode gdjegod te ima, traži svoju svetinju svim zakonitim sredstvima, te se ne strasi nikakvih Flappa, Nagela, Nakića i sličnih, neka ovi govore, da ti ne imas pravo tražiti glagoljice, njihove rječi nišu rječi pastira već rječi vukova; jer dobar pastir mora nastojati, da njegovo stado napreduje i svim dobrim sredstvima nastojati oko njegova dobra, a ne sam ga zatirati i iz ovčarnice Gospodnje ljetari.

To ti kliče pop glagoljaš.

Voloski kotar:

Vjenčanje. G. Nikola Kovač, tehnički asistent okružne oblasti u Bihaću vjenčao se je u Kastvu dne 26. o. mj. sa gđicom

Franciškom Grgrinu, iz vrlo cijenjene obitelji našeg rodoljuba Ivana Grgrina iz gornje Rukavca. Srdačne čestitke novorjenčanim i njihovim družinom!

Tvornica umjetnog leda u Ikti (občina Lovran). Od tam tam pišu, da se je sastalo druživo domaćih i izvanjskih dionicari, koji kame podignuti tvornicu umjetnog leda. Potrebni, takve tvornice uvidiši gostoničari, mesari i privatni, osobito tečajem ovoga ljeta kad no nebiš moguće ni za skupe novce u svakodobu dobiti željenog leda.

Iz Voloskoga pišu nam 20. o. mj. Čovjeku slike srce od veselja, kad gleda onu mnogobrojnu našu djetetu, koja se upiše početkom tekuće školske godine u naše javne i privalte pukte škole ovdje i u susjednoj Opatiji. Jos pred koju godinu nechledoše ni čuli školske oblasti štograd hrvatskoj pukoj školi u Voloskom, a danas njim pokazuju najčešće krasan broj od 105 djece, koja se upiše ovdje u „Družbinu“ školu. Trebaju li te oblasti još većeg dokaza o potrebi takve škole. U susjednoj Opatiji upisalo se u javnu i u „Družbinu“ školu preko 180 dječice obojeg spola! Budući da raste godinice broj naše djetetice koli u javnih toli u privatnih školama, geometričkom progresijom pada sve to više broj djece u talijanskih školama, za koje će se da mala moći reći, da su ovdje posve suvišne.

Godišnji sajam. U nedjelju dne 2. oktobra obdržavać će se u Kastvu godišnji sajam, na koji se može dovesti svakovrsno blago.

Pazinski kotar:

U državna gimnaziju u Pazinu upisalo se u I. razred 62 učenika, a u svih sedam razreda njih imade 211. Rodoljubi, sjelite se dačkog pripomoćnog društva u Pazinu!

Gnjsusarija na željezničkoj pruzi Pazin-Rijeka. Pred nekoliko mjeseca odpravo je odavle čovjek prijatelju na Rijeku malu baćvicu vinu od 50 litera. Prijatelju mu javio, da vino primljeno nije dobro, te čudio se kakvog mu je to poslao. Pošalje mu praznu baćvicu natrag iz Rijeku, a kad tamo nadje pod obručima baćvicu izvrstanu svidrom i začpljenu škuljou. To je stamatno, da se što takva događa, da čovjek nije sjeguran nit kapi vina poslati, da ono naravno netaknuto dođe na određeno mjesto. (Nećemo, da izpricamo željezničko osoblje, ali je moguće, da je tu „gnjsusarija“ počinilo i osobije u kojem skladištu. Op. Ured.)

Glurna skupština djačkog pripomoćnog društva u Pazinu obdržavala se, kako najavljeni dne 15. I. inj. Izim dana učenika i okolice prisustvalo njih je takodje nekoliko iz Pule. Iz izješča, što no ga podnio odbor, iznijeli smo samo nekoje podatke, pošto i onako će bit svedobno priobčeno u cijelosti...

Družbeni prihod od članarine i dana rova iznosa je ukupno K 15311-59, od kojih odпадa na Istru K 12751-89, na Hrvatsku K 1277-53, na Trst i okolicu K 947-54, a na druge krajeve K 333-63. Dotin je utješljivo zanimanje, kojim si Istrani podupiru rad ovog društva, nemože se na žalost isto uzvrditi za druge hrvatske i slovenske krajeve, uzev u obzir, da je ova ustanova od občenite narodne, a nipošto krajčevne koristi, te da su kod iste surazmjerne zanimani i Hrvati i Slovenci. Podpori je uživalo 115 djačaka (od 179 upisanih tekm. školske godine), i to 93 Hrvata, a 22 Slovenci u ukupnom iznosu od K 15024-54. Po sudbenim kriterijima odpadali su podpomagani djači na Pazin 38, Bužet 19, Volosko 12, Trst 11, Kopar 9, Motovun 9, Krk 6, Pula 5, Lošinj 3, Poreč i Labin po 2, Buje, Podgrad, Rovinj i Vodnjan po 1.

Za doburav knjiga siromašnim dјakom potrošilo se k tomu K 1158-17.

Pošto prihod razpoložive imovine nije dostao za pokriće zahtjeva, zaužilo se

je istu kod zakladne imovine za K 5485/70, te se u veselom družtvu sjetise i raše u ukupna družvena imovina snizila se je neće se siromašne mladeži sakupiti za od K 14782/22 na K 11886/27.

U dosadanjih pet godina izdalo je družvo za podporu djačkom i nabavu kruna, koje podariše: Sanković Mate, trgovac i obč. savjetnik iz Dana 2 K, Poročat Ante župan iz Trstenika 1 K, Bradelić Ivan iz Klenoščaka 1 K, Bradelić Ante župan iz Klenoščaka 2 K, Černjeka Juraj iz Praproca 1 K, Medica Ante župan iz Racjevasi 1 K, Ivanić Rudolf svetilični djak iz Kastva 1 K, Zlatić Blaž djak iz Sluma 1 K — ukupno 10 K.

Taj novac odposlan je na vrieme od boru „Djačkog podp. dr.“ u Pazin. Dočim se zahtijevalo vrednim prinosom preporučamo svim prijateljem našeg napredka, da bi se svakom prigodom sjetili naše vredne i siromašne neće se mladeži.

Razne primorske vesti.

Istarski sabor. Sjednica od juče, Kopar 28. t. m. U sjednici rješen, sav dnevni red, primljena prešnost predloga prošlog putovanju vina. Stavljene razne interpretacije. Bennati pita vladu, zašto proganja talijanske podanke. Za hrvatskog govora galerija buči, budi izraženja. Zaključkom većine oduzeta mjestnim bratovlinskim odborom uprava zakladnih glavnica, predana zemaljskom odboru.

Župnički izpit. Prošlog tjedna su položili župnički izpit u Tršćansko-Koparskoj biskupiji: ĉ. gg. Barbije Mihovil, kapelan u Brgudu; Gortan Josip, kapelan u Općini, Petrac Josip, kapelan u Rukavcu, Vodička Josip, župnepravitelj u Kršanu, Žigante Ivan, kapelan u Kastvu.

Hrvatsko-slovenski klub na istarskom saboru — narodnoj skupštini u Biogradu. Predsjedništvo „hrvatsko-slovenskog kluba“ na istarskom saboru u Kopru odposlalo je dne 21. slijedeću brzojavku na: „Predsjedništvo narodne skupštine“ u Biogradu sa srbskim narodom slavećim stogodišnjicom oslobođenja od tjudinskog jarma i kruništva potomka oslobođitelja hrvatski se raduje. Klub hrvatsko-slovenskih zastupnika na saboru, Istra. Predsjednik: Vjekoslav Spindić.

Fra Marko računao je: ako mi svaki gospodar donese po jedan ali po dva kila grozđa primiti će za tri Maše za komunu da vas tuča ne potuće. Ja plaću nepitam, biti će zadovoljan — ako mi svaki kmet doneće po jedan ili po dva kila grozđa, za susiti. Sledee nedjelje javio nam je ovako: „Ja sam svoju dužnost učinio, a sada učinite vi vašu“. — Treba znati da naša župa ima 250 kućegospodara.

Fra Marko računao je: ako mi svaki gospodar donese po jedan ali po dva kila grozđa primiti će za tri Maše za komunu da vas tuča ne potuće. Ja plaću nepitam, biti će zadovoljan — ako mi svaki kmet doneće po jedan ili po dva kila grozđa, za susiti. Sledee nedjelje javio nam je ovako: „Ja sam svoju dužnost učinio, a sada učinite vi vašu“. — Treba znati da naša župa ima 250 kućegospodara.

Izbor članova manjine u saborske odbore — i talijansko nade. Kako izvještujemo na drugom mjestu izabrani su kvintala najljepšega grozđa, što iznosi u novcu okruglih sto kruna. — To je najnoviji aparat za musti i stridi svoje slado; i na takav izum morao bi razfratar Marko uzeti patentu; a ostali svećenici porečko-puljske biskupije koji žele, a la razfratar, na tajda pleča živiti, morali bi si nabaviti našu je manjina u tih odborih tako ne-taj vrlo koristan stroj. — Razfratar Marku nije dosta jedna stolica hektolitama vina što će mu ih pak dati za dohodak (primicije), treba mu još nekoliko botilijskoga. Psi! Srmat! To je nedostojno svećenice časti. — A vi Kastelirici — zahvalite Dječevanje članova manjine u saborskima Bogu, a ne plaćaju razfratu što vas tuči odborih može biti dokle už najbolju njihove godine; i domisli se hovu voju, vrlo skromno, docim je njihova da vas je prošle godine potukla na 16. zadaća nasamo častna nego i vrlo težka, septembra uprave one noće kad je razfratar Nije bo lakša stvar pobijati i najtemeljni Marko za prvi put u Kastelirskom farizu tijimi razlozi, ili dokazivati i največršim argumenenti vrijednost svojih nazora, kada većina zabacuje načelno sve, što manjina predlaže ili dokazuje.

Talijanski listovi govore o tom izboru nekolicine članova saborske manjine pojedine odbore kao o nekakvoj milostinji koju je većina manjini velikodušno dobara. Vladini listovi naziru u tom izboru prvi korak k boljim, snosljivijim odnosajem u istarskom saboru.

Što se tiče prvih, to bi morali znati, da se je saborska većina težkim srcem odlučila na izbor članova manjine u saborskome odboru. Ona se je na to odlučila nakon zrelog promišljanja i poslike težke krušnje koju je doživila u poslijeđem saborskome sazdanju u Puli. Ona je na to pristala prisiljena gorkim izkustvom i silom okolnosti — ništo od dobre volje ili čak ne načinosti do manjine. O takvoj milosti neima dokle govora — jer bi stalno članovi manjine, koje mi dobro poznamo —

sa prezicem odbili bilo kakav čin milosti sa od strane saborske većine.

Vladini listovi odgovaramo u kratko, da nećemo toliko od saborske većine poboljšanje nesnosnih odnosa u istarskom saboru, koliko od njihovih predstavnika t. j. od same vlade. Kad bude c. k. vladu ozbiljno željela i odlično htjela, da nastanu dobri i snošljivi odnosi između saborske većine i manjine — dogoditi će se to preko noći. — Još jednu.

Glasilo saborske većine, tršćanski „Il Piccolo“, govorio o uvjetih, pod kojima bihiju izabrani članovi saborske manjine u odbore, t. j. da će i oni u odborih razpravljati talijanski, da je tim manjina priznala svojevoljno talijanski jezik kao jedini razpravni jezik u saboru. Mi ne-

znamo po kojoj logici je mogao doći redeni list do tog zaključka. O tomu se nećemo s njima natezati — jer znamo, da naši zastupnici neće sami sebi pri zdravoj pameti podpisati smrtnu odsudu. U ostalom najbliža budućnost pokazati će onom i njegovim istomisljenikom, da su se varali.

C. k. vlada i c. kr. Talijani. I povodom prve sjednice ovogodišnjega zasjedanja moglo se je opaziti kakav je odnosaj između c. kr. vlade i c. kr. Talijana. Pod ovim posljednjimi mislimo gospodu talijanske stranke sa na čelu njim s jedne strane dr. Rizzi, s druge strane dr. Bennati, za koje se je često u javnosti iztaklo, da su c. kr. zastupnici. Predstavnik c. kr. vlade dvorski savjetnik i zamjenik namjesnika. Njegovoga Veličanstva cesara i kralja poslije svoga talijanskog govora, govorio slovenski. C. kr. zastupnici buče na to stolicom i jezikom i lapanjem, čim daju znamenje galeriji, da i ona to čini, kako i čini. Predstavnik c. kr. vlade probliedi, nesnaži se pravo — drugi predstavnik c. kr. vlade je uz njega, al on o svoj demonstraciji proti prvom predstavniku c. kr. vlade nezna ništa, nit službeni korespondentni biro, nit od c. kr. vlade po-dupirani „Piccolo“ ne pišu o tom ništa. Galerija buči jer tako daju tak c. kr. zastupnici; c. k. zastupnici buče, jer je tako druge umjetno sakupljenoj galeriji i jer to toho hoće javno imenje talijansko. Al to nesmis je da saznaće c. kr. središnja vlada i tko je nad njom, jer što bi onda rekla o svojih miljenicih, o svojih Benjaminih, ob onih kojih mnogi su njezinom pomoći izabranici? Svoj postupak, kojim prezire hrvatski jezik i narod, sladi dr. Rizzi opravdava tim, što tako hoće talijanski zastupnici, „umjereni“ medju ovimi, tim, što tako hoće radikalniji medju njimi, svi, jer tako hoće običanstvo na galeriji i javno imenje u obče. Sve to daju piti predstavnik c. kr. vlade, i oni to ispiju, i prema tomu rade, veleć da bi inače bilo žao. Neće da vide, da je to sve umjetno sklepano.

Oni su kadri reći vladinoj ljudem, da i oni i galerija ne buči radi toga, što n. pr. Spindić govori hrvatski, nego radi toga, jer govori žestoko. I vladini ljudi će njim i to vjerovati, i neće se već nit sjetiti da su talijanski zastupnici i občinstvo na galeriji ipak prije bučili i rotopatali na hrvatski govor c. kr. čovjeka, koj nije govorio žestoko, nego jako liho, toliko, da se je razbalio, da govoriti slovenski. Tako zahtjeva odnosaj izmed c. kr. vlade i c. kr. Talijana. Ona već davno poznata i rabljena „aprostitiamo dell' acciecameto dell' i. r. govern“ daje se još uvek s uspjelom rabići u Istri!

Neć se pribije. Kada je predstavnik c. kr. vlade predstavljao dne 21. decembra 1904. dra Lodovico Rizzi kao novoimenovanog zemaljskoga kapetana i pozdravljao sabor, i dok je govorio talijanski, sav sabor, kao i galerije, bio je miran. Čim je isti predstavnik c. kr. vlade počeo isto govoriti slovenski, počeli su rotopatali gospoda zastupnici istrijanske talijanske stranke, a za njima ljudi, kojim je sabor

ski ured sa na čelu Rizziem dao ulaznice. O tom suši i „Piccolo“ i novine c. kr. vlade. Nek se to pribije. Složni su i tu. Ni prvi ni drugi neće da postave u slabo svjetlo svoje odabranike „umjerene“ zastupnike. Neime se znali što čine proti predstavnikom c. kr. vlade. Daže se u svjet samo ono, što čine proti zastupnikom hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre — a ne i ono, što čine proti c. kr. vladi, njihovoj zaštitnici. Tako sakrivaju i stamotu svoju samo da zaštite pred svjetom svoje ljubimce — Talijane!

Kranjsko-primorsko šumarsko društvo u Ljubljani oglašom od 20./8. 1904. br. 2616 donosi na javno znanje, da ustanavlja u Pazinu tečaj od osam nedjelja za uzgoj šumarskog paziteljskog osoblja naukovnim hrvatskim jezikom.

Natjecatelji, koji kani biti primljeni u istom tečaju, morati će sastaviti vlastitim rukom napisane molbu, te ju proslijediti c. kr. kotarskom poglavarnstvu, kojemu pristupa, i to 1. novembra t. g.

U istoj molbi imati će dokazati dočno priložiti:

- 1) da je navršio 17 godina;
- 2) da je izvršio pučke ili gradjanske škole i da je vješt u pismu i računstvu;
- 3) ljekarsku svjedočbu, da je od zdrave sastavi i tjelesno sposoban za šumsku službu;

4) svjedočbu čudorednosti i dobrog ponašanja;

5) svjedočbu siromaštva, a to u slučaju, da bi natjecatelj tražio, da mu se udjeli podpora (stipendij) sa strane društva. Upitna svjedočba mora biti potvrđena od c. kr. kotarskog poglavarstva;

6) obveznicu roditelja, bližnjih srodnika ili pomoćnika tražitelja zakonitom potvrdom jednog bilježnika ili od občine, kojom se oni obvezuju, pružiti istom potrebita sredstva uzdržavanja kroz doba, što će trajati tečaj, a to u slučaju da mu bude ili ne udjeljena podpora.

Naredena podpora, koja će biti udjeljena pojedinim siromašnim polaznikom tečaja, iznosiće će 100 do 120 kruna. Tečaj početi će 3. januara 1905.

Gospodarsko vijeće za Istru i naše zadruge. Poznato je našim čitateljem, da naše kotarske gospodarske zadruge (kmetijske) nisu sudjelovale već više godina pri skupština gospodarskog vijeća za Istru u Poreču (consiglio agrario). To je bilo zato, što gospodarsko vijeće nije htjalo za dopis u hrvatskom dotično slovenskom jeziku u kojem se služe naše zadruge, a ni drugačije nije bilo koristi od njega, ni mira u Poreču, gdje se drže skupštine Gospodarskog Vijeća za Istru. — Prije svake skupštine postale bi naše gospodarske zadruge (Krk, Volosko, Kastav, Materija i Dolina) prosvjedno očitovanje podkripljeno sa razlozi radi kojih ne suđuju.

Prije nekoliko mjeseci imenovan je predsjednikom gospodarskog vijeća za Istru veleposjednik markiz Juraj Polesini, koji se sam razumije dobro u gospodarstvo, mirne je čudi a po svojih naukah i putovanju čuo je i viđio mnogo toga, što bivši predsjednik Campitelli stariji čovjek ne bijaše proučio ni viđio. Povrh toga imenovao je gospodarsko vijeće pred malo vremena tajnikom čovjeka, koji poznaje dobro takodjer hrvatski jezik. Napokon je i u Poreču nastao mirniji život, tako da bar članovi gospodarskog vijeća nisu na ulici uznemirivani.

Te okolnosti p. „mjeniši položaj budi kolkto na bolje, te su zato prošli i utočak dosli na skupštinu gospodarskog vijeća za Istru u Poreču takodjer predsjednici naših gospodarskih zadruga i to: za Krčki preč. M. Oršić, za Volosku V. Tomičić, za Kastavsku dr. M. Laginja, za Materijsku preč. M. Rogoč, za Dolinskiju J. Pangerc, za Buzetsku Fran Flego (ovaj mjesto odstupivšeg predsjednika Dračić).

Odmah nakon otvorenja i pozdrava predsjedničkog dale su naše zadruge izjavu, u hrvatskom jeziku, koju je u ime svih

Koparski kotar:

Iz Kastelira. Pred mjesec dana rekao nam je iz oltara razfratar Marko ovako: „Ja ču mašiti tri Maše za komunu da vas tuča ne potuće. Ja plaću nepitam, biti će zadovoljan — ako mi svaki kmet doneće po jedan ili po dva kila grozđa za susiti“. Sledee nedjelje javio nam je ovako: „Ja sam svoju dužnost učinio, a sada učinite vi vašu“. — Treba znati da naša župa ima 250 kućegospodara.

Crkvenu svećenost obavise vlc. gg. svećenici Klun iz Bresta, Vrčka iz Lanisca i Tonković iz Sluma, t. e. je koli u crkvi toli vani vladao uzoran red i mir, sto služi na čast našemu pobožnom puku.

Tom prigodom sastale se pod rodo-ljubnim krovom Antuna Bradelića, mjesnog župana i obč. savjetnika, nekoji nasi rođoljubi za njegovim gospoljubivim stolom,

* Zakasnilo radi proslora.

procitao g. Fran Flego. Ni predsjednik ni talijanska većina nisu u istoj skupštini ništa prigovorili, a kako će se vladati u buduće, predsjedničtvu i većina, prema onomu postupati će i naše zadruge.

Izjava se glas:

"U imu onih gospodarskih sadruga koje se obirom na svoje članove stvare hrvačkim, dotično slovenskim jezikom, časti mi je dati sljedeću izjavu:

Premda želim, da je predsjednikom gospodarskog vijeća izabrana osoba, koja ne poznaje jezik velike većine seoskog stanovništva Istre, ipak poznajući njegovu praktično znanje u gospodarstvu i njegovu suvereniju čud, tvrdio se nadamo, da se hrvačkomu dotično slovenskomu seoskomu stanovništu Iste, neće činiti od strane agrarnog vijeća nikakve krivice u pogledu jerika, a to tim manje, što novo imenovanim tajnikom parna posre dobro takodjer hrv. jezik.

To s naše strane nije nikakvo političko pitanje, nego je u naravnih zakonih uveljeno pravo i jedino pravi način, da čim više naših seljaka dobije zgodu i dobru volju za snijelovanje u skromu pitanju koje se tice napredka na gospodarstvenom polju u ovoj pokrajini.

Tom izjavom časopisci gospodarskih sadruga gore navedene vrsti, pristupaju opetu glavnim skupštinam agrarnog vijeća, pridržavajući si svaki daljnji korak, koji jim se bude vidio shoden, za slučaj, da se spomenuto njihovo očekivanje u primjerenom roku nebi ispunilo.

Poreč, 27. septembra 1904.

Fran Flego.

Izjava.*)

Izjavljam, da ne smatram istinitim, da su gospodi načelnik veprinčki Angeli Stiglich i občinski prisjednici primili od poduzetnika gradnje ceste S. Jelena — Sv. Petar Vinka Dubrovića svotu od K 2300 u ime podnosičivanja, da radnja bude njemu povjerena.

Ako sam to pripovijed komu, nisam učinio u zloj namjeri, posto spomenutu gospodu smatram tako poštenu, te se nebi dala nikakvom svotom podmititi.

Josip Marčelja.

* Za sadržaj i formu ovakvih sastavaka uredništvo ne užimalo nikakve odgovornosti, izim one zakonom određene. — Ur.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4.90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustorno svieći iz gori imenovanog voska, ukrašeni u relifu sa zlatom, srebrnim cricem itd. . . . kg. po K 8—
Isto ukrašeno s odjeljivim cricama 6—
Tamban lagrima, najsljiju 2.40
grinis 1.20

Svieće za pogrebne vrlo nizke cene. — Za pravilni svetak Jančić sa 2000 kruna. Gospodnjevi stenci (oljici) i stakla za vječnu luč. — Isto tako sveti pitomac (stolac) i navadni, uz vrlo niske cene.

Preporučam se prelatnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voštarnica u Gorici.

APATOVACKA KISELICA

naravna alkaličko-muriatična-litija kiselica, vrlo bogata ugljicanom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.



Gospodnji ličenici onkotrički prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspješnom kod svih bolesti probavljaju organa i gliklja prete ulozima i reumi, kod želudčića, plućnog, grlobolega i svih drugih kataral, prete hemoroidima (zlatnoj žili), kod boli u žužbrega, mječura, kamence, žučne bolesti, zrnatih i nastaknih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Praktikano izvrstno i nenadakriljivo uredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

Upraviteljstvo vrela Apatovacke kiselice

ZAGREB, Ulica broj 17.

Dohiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirisila, restauracionima i gostionicama.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Autun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojnjim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurenčija izključena. — Za solidnost se jazdi.

Prodaje se takodjer uz mjesecnu odplatu.

Zastojstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani čestici se ovime javili gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na raspolaženje svakovrsnog slijala, skalina, bankina, kapnicu (grandalj) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bijelčastog mramor-kamena uz slijedeće cene:

I. Šalj u debljinu od 8—12 cm učinjen sa česljem za postavu na mjesto po m² K 5—.

II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4.40.

III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1—.

VI. Škalini i bankini pak po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koliko pismene tolj uzmimene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinčić.

Anton Lovrinčić pok. Josipa

Javna zahvala.

Svim prijateljima, znancima i rođacima, a napose čestitim članovima Štinjanskog Konsumnog Društva, koji su bili na sprovodu županu Štinjanu u velikom broju i time izkazali iskreno sažaljenje odpratiti do hladnoga groba moju premilu rano izgubljenu ženu

Katarinu Čukon rodj. Peruško.

Ujedno izrazuje, cijela obitelj najdublju hvalu takodjer svima onima, koji nam izkazale sućut i sažaljenje, osobito pak onima, koji joj za njezinu dugotrajne bolesti pomoći nastojahu, navlastito našem velevrednom duhovnom pastiru Andjelu Krajišniku, koji ju je češće pohodjao, bodrio i tješio svetojstvima naša svete vjere.

U Štinjanu, dne 21. rujna 1904.

Mate, Karlo, Anton, Marija, Mihovil Čukon, Mihovil Čukon, djeveri. — jetra. — svakry. — suprug.

Javna zahvala.

Prigodom smrti nezaboravnog našem otcu

JOSIPA STIHOVIĆA,

nojšnjepše se zahvaljujemo svim onima, koji su nam prisustvovanjem ili drugačije svoju sućut pokazali. Osobita hvala lindarskom puku i onoj gospodini Iz Pazina, koji su suznam okom pratili smrtnе ostanke dragog pokojnika sve do groba.

Lindar, 24. septembra 1904.

Braća Stihović.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Ora glasovite i nenadakriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i unutarnju porabu. Osobito odstupajući trpanje i kalanje po kosti, nogu i rukuh, te izliče svaka glavobolja. One nedostaju sposobnost djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, oklanjaju naduhravanje, boli i grehe, posprosje bolesti probavu, čiste kri i crieva. Progona velike i male pliši, te sve bolesti od glasnati dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promklrosti. Lječe sve bolesti jetri i slezne te koliku i urganju u želudcu. Progona svaku gromiziču i sve bolesti od granicne dolazeće. Najbolje je sredstvo proti materini i madrini, pa zato nesmaju manjati u nijednoj gravu. — Gradsko ljekarni, Zagreb. Stoga Gradsko ljekarni, Zagreb, Markov trg broj 29 neka se salje napred illi poniznje. — Manje od jednog tuceta (12 hoda) se ne salje. — Cijeni je odjeći i to franko na stvari pokuta: 1 tucet (12 hoda) 4 K, 2 tuceta (24 hoda) 8 K, 3 tuceta (36 hoda) 11 K, 4 tuceta (48 hoda) 14 K, 5 tuceta (60 hoda) 17 K. — Posjedujem tucetu i tisecu priznanja, da ih ne moguće ordjati, tiskati, zato navajam samo imena neke ge, koja su sa oschilim uspješnjim potrebljavali kapljice sv. Marka te podpunom ozdravlje: Iv. Baretić, učitelj; Janko Kuliš, kr. nadigar; Stj. Boršić, župnik; Ilija Manić, opdar; Sofija Vukelić; Joža Seljanec, seljak itd. Itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradsko ljekarni, Zagreb.
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posuđilnica u Puli.

Prima zadugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4% kamata, čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez prednog odkaza, iznose do 400 K uz odakaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odakaz od 14 dana; a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rak za odakaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrgarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdanima osim julija i augusta mjeseca od 9—12 sati pr. p.

Družtvena pisarna lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.